

Certifikatisté

viz Déle sloužící poddůstojníci.

Cese územní.

C. ú. znamená v mezinárodním právu veřejném nabytí státního území se souhlasem státu cedujícího, obsaženým v mezinárodní smlouvě. Nejde tu o přenos suverenity ze státu cedujícího na stát cesionářský, jak se namnoze tvrdívá; suverenita státu jest nepřenosná, protože každý stát může vykonávati jen svoji suverenitu. Při cesi zaniká na cedovaném území suverenita státu posavadního, a s jeho souhlasem získává nový stát na tomto území místní výlučnou příslušnost pro svoji činnost. Tuto svoji příslušnost odvozuje stát nabývací ze souhlasu státu doposud na daném území výlučně příslušného, a opírá se tak o shodný projev vůle státu cedujícího jako o právní titul, který obecně jest uznáván v právu mezinárodním. Většinou autorů práva mezinárodního jest cese z tohoto důvodu označována za odvozený, derivativní způsob nabytí státního území. Jest pak cese jediný takový způsob nabytí státního území, který vůbec přichází v právu mezinárodním. Pojem cese zahrnuje vskutku každé nabytí státního území, provedené mezinárodním smluvním aktem. Mezinárodní smlouva jest cesi nezbytnou formou. Náležitosti smluvního aktu o cesi jest posouditi podle obecných pravidel, ustanovujících o platnosti mezinárodní smlouvy.

Je-li všeobecně zdůrazňován smluvní základ cese, není jednoty mezi autory práva mezinárodního o tom, zdali stát může cedovati celé svoje území, a nejde-li ve smlouvě takového obsahu o nabytí aneksí. Otázka jest praktická na př. vzhledem k smlouvě mezi Pruskem a Hohenzollern-Sigmaringy, Hohenzollern-Hechingen z r. 1849. Namítá se, že provedením takovéto smlouvy stát sám zaniká, není tedy více obou kontrahentů, a zaniká tedysama smlouva. Smlouva o cesi celého území nemůže prý proto vůbec cesi vskutku vyvolati. (Tak Westlake, Schönborn, opačně Oppenheim, Keith.) — Není dále mezi autory práva mezinárodního jednoty v otázce, zdali k platnosti cese není zapotřebí vedle souhlasného projevu vůle ještě držení cedovaného území. (Tak Huber, Louter.) Některé případy praxe tu však nasvědčují, že území jest cedováno, jakmile jen příslušný smluvní akt nabývá mezinárodní účinnosti: Rakousko postoupilo

r. 1859 Lombardii Francii, která ji téhož roku postoupila dále království Sardin-skému, aniž dříve vzala Lombardii v náležitě držení. (V tomto smyslu Oppenheim, Schönborn a j.)

Nerozhodny jsou pro cesi důvody, pro něž byla uzavřena, či cíle, kterým má sloužiti. Odedávna dochází k cesi z důvodů nejrozličnějších. Ve středověku a v dobách státu patrimoniálního, kdy nebylo rozdílu mezi státním územím a nemovitým vlastnictvím lenního pána či zeměpána, území bylo cedováno v smlouvách darovacích, svatebních, dědických, kupních a pod., které řídily se namnoze terminologií římského práva. Podobně jako u jiných pojmů vztahujících se k změně státního území, v této terminologii vzal vznik též pojem cese, která, jak zřejmo, liší se však zcela od cese práva soukromého. I v moderním státě dochází pak k cesi z různých důvodů, třebaž že není samozřejmě více důvodů analogických potřebám spíše soukromým, o nichž svědčí druhy smluv právě uvede-ných. Státy cedují si tu území navzájem, na př. za účelem vhodnější úpravy svých hranic, a cesí uskutečňuje se tak výměna státního území, (na př. postoupení Helgo-landu r. 1890 Velkou Británií Německu za některá práva německá v Africe). Jindy uskutečňuje se cesí prodej státního území (prodej Aljašky Ruskem Spoj. Státům r. 1866 za 7,200.000 dolarů). V těchto případech cese jest smlouvou bilaterální. Aktem unilaterálním bývá však pravidelně v případech, kdy k cesi dochází v důsledku předcházející války; cese bývá pak bez kom-pensace stipulována v mírové smlouvě. Tyto případy cesí, které jsou výsledkem války, vyskytují se v průběhu historie, i nejnovější, nejčastěji. Ne nezřídka cese zakončuje tu dohodou stran stav, opírající se o akt jednostranný, a trvající již po delší dobu, svým způsobem jej tak legalisující.

Za cesi považovány jsou i případy t. zv. cese zahalené. Mezinárodní smlou-vou státy někdy dávaly svoje území v zá-stavu (na př. smlouva z r. 1803 mezi Švéd-skem a Meklenburkem-Schwerinem o Wis-mar), dávají dnes v pacht, ve správu státu druhého. (Verwaltungs-session. Tak na př. Bosna-Hercegovina byla akto u ber-linskou r. 1878 dána ve správu Rakouska-Uherska, podobně Cypr ve správu Vel. Bri-tanie smlouvou britsko-tureckou z r. 1879.) Smlouvy tohoto obsahu třebaž výslovně nestipulují cesi a pravidelně uzavírány jsou na dobu omezenou, jsou považovány za

smlouvy o cesi. Rozhoduje ta okolnost, že jsou tu poskytována státu — pachtýři, státu — správci daného území práva tak podstatného druhu, že suverenita státu posavadního, zbavena materiálního obsahu, jest pouze nominální. Jest pak tento názor o právní povaze těchto smluv potvrzen tím, že daná území pravidelně stávají se posléze inkorporovanou částí státního území.

Literatura.

Vedle soustavných systémů práva mezinárodního viz zvláště pojednání o sukcesi států (Huber, Keith, Schönborn), dále Heimburger: „Der Erwerb der Gebietshoheit“ (1888); Phillipson: „Termination of War“ (1916).

Vladimír Vochoč.

Cestování do ciziny.

I. Úvod. C-m d. c. vyrozumíváme překročení hranic státních za účelem dočasného pobytu v cizině a bez úmyslu hledati si tam výživu; tím liší se c. d. c. od vystěhování (viz heslo Vystěhovalectví).

Volnost c. d. c. byla takřka ve všech státech podstatně omezena v době světové války, přežitky těchto omezení trvají dosud, také v Československu, při čemž ovšem jsou nyní důvodem pro ně nejen ohledy bezpečnostní, nýbrž i hospodářské a sociální (regulace trhu práce), a jeví se v podstatě způsobem tím, že cestovati do ciziny může zásadně jen ten, komu byl vydán od domovského státu cestovní pas pro státy, do nichž hodlá cestovati, jenž jest opatřen visy těchto států.

II. Prameny práva. Předpisů o c. d. c. jest celá řada. Základ pro ně tvoří, pokud jde o Čechy, Moravu a Slezsko, cís. nař. č. 31/1857 a 116/1865 ř. z., pokud pak jde o Slovensko a Podkarpatskou Rus zák. čl. VI./1903. Z pozdějších předpisů rakouských sluší upozorniti na obšírnou vyhlášku ministerskou č. 80/1867 ř. z., v níž byly dosavad platné pasové předpisy v jedno shrnuty a znovu vyhlášeny, z předpisů uherských pak na oběžník ministerstva vnitra č. 70.000/1904 B. M., v jehož příloze obsaženy jsou prováděcí pokyny k zák. čl. VI.

Z předpisů, jež byly po převratu uveřejněny ve Sbírce zákonů a nařízení, platí dosud nař. č. 87/1918 Sb. a 46/1919 Sb., jež obsahují předpisy rázu finančního, a dále nař. č. 215/1921 Sb., kterým vydána přechodná ustanovení policejně-právní o cestovních pasech, jež bylo pozměněno a prodlouženo vl. nař. č. 207/1923 Sb., a opětne

prodlouženo vl. nař. č. 264/1925 Sb. Tato tři nařízení byla vydána na základě zmocnění obsaženého v cís. nař. č. 116/1865 ř. z. a v zák. čl. VI./1903, jež opravňují za mimořádných okolností zavésti obligatorní cestovní pasy (t. zv. pasový přímus) a visa. Dále sluší upozorniti na § 37 branného zákona č. 193/1920 Sb. a na §§ 144 a 145 branných předpisů (vl. nař. č. 269/1921 Sb., doplněno vl. nař. č. 62/1924 Sb.).

Předpisy o malém pohraničním styku pocházejí z části z doby předpřevratové a byly v platnosti zachovány výslovně ustanovením § 5 vl. nař. č. 215/1921 Sb. Jsou to v Čechách místodržitelské vyhlášky č. 44 a 63 z. z. z r. 1916 (pro hranici bavorskou), č. 77/1916 z. z. (pro hranici saskou), č. 103/1916 z. z. (pro hranici pruskou), č. 56/1917 z. z. (pro plavbu na Labi) a nař. zem. správy pol. č. 233/1919 Sb. (pro hranici s republikou Rakouskou; pro Slezsko vyhláška zem. správy pol. č. XII-569/1927 (pro hranici Hlučínska), vyhlášky č. 20 a 51 z. z. z r. 1919 (pro ostatní hranici s Německem) a vyhláška z 27. X. 1920, č. XII-1960 (proti Polsku). Pro hranici P. Rusi s Rumunskem platí vyhláška viceguvernéra P. Rusi uveřejněná v Úředních novinách civilní správy z 1. IX. 1925, č. 19, pro hranici s Polskem jeho vyhláška uveřejněná tamtéž v č. 8 z 1. IV. 1926.

Kromě toho upravovány záležitosti pasové četnými výnosy ministerstva vnitra a úřadu ministra s plnou mocí pro správu Slovenska, z nichž výnosy ministerstva vnitra jsou většinou uveřejněny ve Věstníku ministerstva vnitra. Z předpisů jiných budiž upozorněno na výnos ministerstva zahraničních věcí č. 104.021/1922, jímž vydána pasová instrukce pro zastupitelské úřady.

Tato vnitrostátní úprava záležitostí pasových dala se z části na základě a v důsledku rozličných mezinárodních ujednání, jež směřovala k zmírnění přísných předpisů pasových a k jejich unifikaci, a z nichž sluší hlavně uvést: resoluci pařížskou z 21. X. 1920, dohodu štyrskohradeckou z 27. I. 1922 (č. 158/1922 Sb.), a konečně závěrečný akt mezinárodní konference ženevské z 18. V. 1926. Dále upravován styk pasový v rozličných smlouvách mezinárodních, hlavně se sousedními státy, jako jsou: hospodářská dohoda s Německem z 29. VI. 1920 (č. 350/1921 Sb.), o úlevách v pomezním styku jedná příloha F ke článku IX., úmluvy ze dne 4. III. 1924 (č. 23/1926 Sb.), o úlevách pohraničního styku mezi Hlučín-